יפעת מידע תקשורתי דרך מנחם בגין 96-98 (לשעבר דרך פ"ת) תל אביב 67138 טל. 03-5635050 פקס. 03-5617166

22218234-4	12/04/2010	כלכליסט - כותרת	עמוד 16	1	26.51x36.89
השמיני 15 GO4EUROPE כנס - 84330.					

מלחמת שברים

מחוז אקסטרמדורה

תושבים: 1.2 מיליון
שטח: 41 אלף ק"מ
תמ"ג לנפש (2007): 16,098 יורו
שיטת ממשל: מחוז אוטונומי
מקורות הכנסה עיקריים: חקלאות ועיבוד מזון

"אנחנו לא יוון, ספרד לא תעזוב את גוש היורו"

ההערכות שלפיהן משבר החוב השורר בספרד עשוי להפוך אותה ל"יוון הבאה" אינן מטרידות את מריה אגילר סקו, שרת הכלכלה של המחוז הספרדי האוטונומי אקסטרמדורה. בראיון לכלכליסט **היא הודפת ספקולציות ומציעה פתרונות**

אמיר שטוקהמר

שבועות האחרונים הם, כך נדמה, שעתם היפה של הכלכלנים רואי השחורות. העובדה כי ממשלת יוון עשויה להכריז בקרוב על חדלות פירעון בשל הגירעון העצום בתקציבה גרמה לשיטפון של אזהרות מומחים מפני ההשלכות שיהיו לכך על עתידו של גוש היורו, או על "אפקט הדומינו" העשוי להיווצר בעקבות כך באיחוד המוניטרי.

וכך, בשעה שבה המשבר ביוון מסרב לרדת מסדר היום הכלכלי ומנהיגי אירופה מתנצחים בינם לבין עצמם אם וכיצד יש להגיש לה סיוע, החל בקרב רבים לכרסם החשש כי ספרד היא הבאה בתור. "על ספרד להתכונן לתקופה קשה", אמר בחודש שעבר הכלכלן בעל השם העולמי נוריאל רוביני בראיון לעיתון "אל אקונומיסטה", והוסיף כי "אם ספרד תהפוך לחדלת פירעון, הדבר יעמיד בסכנה את עתידו של גוש היורו כולו". טענה דומה העלה בפני "הוול סטריט ג'ורנל" דזמונד לאקמן, כלכלן במכון המחקר אמריקן אנטרפרייז שבוושינגטון, ולפיה "ספרד היא מקרה מבחן אמיתי עבור היורו".

הנחת המוצא הקודרת של שני הכלכלנים אינה משוללת יסוד. ספרד, הנחשבת לכלכלה הרביעית בגודלה בגוש היורו, חווה את המשבר החמור בתולדותיה ב־50 השנים האחרונות. כתוצאה מכך נאלצה הממשלה, בראשותו של ראש הממשלה הסוציאליסט חוזה לואיס זאפאטרו, להקצות מיליארדי יורו לתוכניות תמריצים שיועדו לדרבן את הכלכלה המקרטעת אך גם יצרו גירעון של 11.4% בתקציב המדינה בשנה החולפת.

לזאפאטרו לא היתה ברירה אחרת. המשבר הכלכלי הגלובלי הביא לפקיעתה של בועת נדל"ן שהתפתחה בעקבות הרים של אשראי זול חמין בתקופת הגאות בשווקים, אך התירה אחריה 1.3 מיליון נכסים ללא קונה. במקביל הביא הדבר את מגזר הבנייה והשירותים הנלווים לו לעצירה כמעט מוחלטת, ובעקבות כך לזינוק חד באבטלה, ששיעורה מגיע ל־20% באוכלוסייה הכללית ול־45% בקרב צעירים. בסיכום אחת השנים הקשות בתולדותיה נסוגה כלכלת ספרד ב־2009 ב־3.6%, ולפי התחזיות לשנה הקרובה תחול נסיגה נוספת.

כלכלה מבוססת חקלאות

אף שנדמה כי לעוסקים ביישום מדיניות כלכלית בספרד אין בימים אלו סיבה ממשית לאופטימיות, מריה דולורס אגילר סקו, סגנית הנשיא והשרה לענייני כלכליים, מסחר ויזמות של מחוז אקסטרמדורה שבמערב ספרד, סותרת את המגמה.

מסורתית, אקסטרמדורה היא אמנם אחד האזורים העניים יותר בספרד, אולם דווקא בה הסתמנה בחודשים האחרונים נסיגה כלכלית מתונה יותר בהשוואה למרבית האזורים האחרים בספרד. מעבר לכך, ברבעון האחרון של השנה שעברה אף נרשמה במחוז עלייה במחירי הדיור, בעוד שביתר המדינה נרשמה ירידה ממוצעת של 4.6% בהשוואה לרבעון המקביל ב־2008. הסיבה לכך היא שהגורמים שהביאו למיתון החמור בספרד, ובראשם בועת הנדל"ן, אינם אופייניים לכלכלת אקסטרמדורה. "האזור שלנו התמודד בהצלחה יחסית עם המשבר, כי הכלכלה שלנו מבוססת בעיקרה על חקלאות", מסיברה סקו בראיון ל"כלכליסט", ומוסיפה כי "אצלנו לא התרחשה תנופת בנייה חריגה", בעודה מדגישה כי באקסטרמדורה לא התפתחה בועת נדל"ן. הסיבה לכך אינה מקרית: 80% משטחי המחוז מיועדים לעיבוד חקלאי.

עובדה זו לא מנעה מסקו ליישם בשנתיים האחרונות מהלך לגיוון כלכלת המחוז, ולהפוך אותה לכזו המבוססת יותר על טכנולוגיה ופחות על המגזר החקלאי, בסיוע משקיעים זרים ומקומיים. מאמציה אלו הביאו את סקו לביקור רשמי בישראל, שבמהלכו התארחה בכנס go4europe ואף נפגשה עם נציגי חברות מקומיות כדי לנסות לעניין אותם להשקיע בחבל הארץ בספרד שבו היא משמשת כסגנית נשיא המחוז נוסף על משרתה כשרת הכלכלה. במהלך ביקורה נפגשה סקו בין היתר עם נציגי חברת ECI, חברת מקורות והטכניון כדי לנסות ולקדם פרויקטים שונים של שיתוף פעולה בתחומי הטכנולוגיה, המים והאנרגיה הסולארית.

לתפקידה הנוכחי נכנסה לפני שנתיים, לאחר שאת רוב הקריירה שלה העבירה בחברות שונות במגזר הפרטי דווקא. אולם, למרות האוריינטציה העסקית המובהקת, סקו אוחזת בתואר דוקטור למדעי המדינה, ולדבריה, תמיד חיפשה הזדמנות להיכנס לזירה הפוליטית על אף היעדר הפופולריות שלה זו־כים בדרך כלל פוליטיקאים במולדתה.

ואכן, תדמיתם של מקבלי ההחלטות בספרד נמצאת בשפל המדרגה. אחוזי התמיכה בראש הממשלה זאפאטרו הגיעו בחודש פברואר לשפל חסר תקדים לאחר שקיבל את הציון 4.1 (מתוך 10) בסקר שערך העיתון "אל מונדו". שיעור התמיכה הנמוך נובע, בין היתר, מההתנגדות העזה בציבור לתוכנית קיצוצים בשווי 50 מיליארד יורו שיזם ראש הממשלה במסגרת תוכניתו לרסן את הגירעון העצום בתקציב, כדי להפחיתו לשיעור של 3% מהתוצר עד 2013. בין היתר תכננה ממשלתו של זאפאטרו להעלות את גיל הפרישה בשנתיים ל־67, ליישם רפורמה בקצבאות הפנסיה ולשנות את חוקי העבודה כך שניתן יהיה לפטר עובדים בקלות רבה יותר. היחומות הללו לוו במחאה ציבורית עזה ובהפגנות ענק שהזכירו, שלא במקרה, את המתחולל ביוון. כך לדוגמה, בסוף פברואר התקיימה הפגנת כוח מרשימה של מתנגדי התוכנית, אשר הוציאו לרחבות עשרות אלפי מפגינים בעשר ערים גדולות שמחו על הפגיעה המתרכננת בזכויותיהם.

במקביל למאמצי השלטון המרכזי נוקטים גם המחוזות האוטונומיים אמצעים משלהם. כך לדוגמה, בשיתוף הממשל המרכזי פעלה ממשלת אקסטרמדורה להקמתו של מוסד פיננסי המעמיד קווי אשראי לחברות הנתקלות בקשיים לגייס הון דרך מערכת הבנקאות המסורתית.

לא פוגעים בשכבות החלשות

מה עומד בראש סדר העדיפויות הכלכליות של המחוז שלך ביום?

"המאבק באבטלה, ללא ספק. ממשלת אקסטרמדורה מיישמת כיום יותר מ־90 יוזמות שונות המיועדות להשיב במהירות האפשרית כמה שיותר מובטלים לשוק העבודה, שבו שיעור האבטלה, נכון לדצמבר 2009, עמד על כמעט 21%". גם מקומם של הצעירים, ששיעור האבטלה בקרבם הוא כאמור גבוה במיוחד, אינו נפקד. "אנחנו מעודדים יזמות וממנים הכשרות בתחומים שונים עבור צעירים שנאלצו לעזוב את מקומות העבודה ולסייע בפרנסת המשפחה, אך כיום אינם מצליחים למצוא עבודה. לצעירים שכן לומדים באוניברסיטה אנו מסבירים על היתרונות הגלומים בעבודה במגזר הפרטי, כדי להפחית את הביקוש לעבודות במגזר הציבורי".

קריאתו של ראש הממשלה זאפאטרו בדבר הצורך בקיצוץ במערכת הציבורית נפלה על אוזנים קשובות גם באקסטרמדורה. בחודשים האחרונים הובילה סקו בשיתוף נשיא המחוז, גיירמו פרנגדז וארה, מהלך להפחתה של 30% במספר המשרות הבכירות בממשל המחוז. כמו כן פעלה סקו לבצע קיצוץ ניכר בתקציב הממשלה המקומית, אולם היא מדגישה כי הדבר "לא נעשה בשום אופן על חשבון השכבות החלשות".

האם המשבר שבו מצויה ספרד עלול להוביל אותה לעזיבת גוש היורו?

"ספרד היא חלק בלתי נפרד מאירופה ותמשיך תמיד להיות כזו. אנחנו חייבים את הפיתוח הכלכלי המואץ שלנו לאינטגרציה הכלכלית של ספרד עם האיחוד". היא מציינת כי ההשקעה המסיבית שזרמה לאקסטרמדורה ממשקיעים אירופאים שינתה לגמרי את המחוז, שבו עד לפני פחות משלושה עשורים 90% מהאוכלוסייה בו נחשבה לענייה. "אנחנו לא נהיה יוון הבאה", אומרת סקו, "להערכות על כך שאנחנו עומדים על סף סכנת חדלות פירעון אין אחיזה במציאות".

> **הכלכלן נוריאל רוביני: על ספרד להתכונן לתקופה קשה. אם היא תהפוך לחדלת פירעון, הדבר יעמיד בסכנה את עתידו של גוש היורו כולו**

השלכות המשבר על כלכלת ספרד

יחס גירעון/תוצר

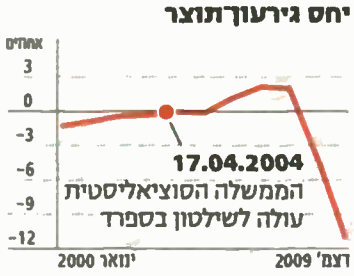

שיעור הצמיחה שינוי באחוזים

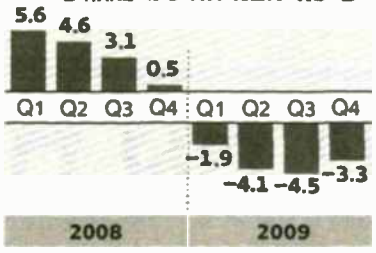

שיעור האבטלה

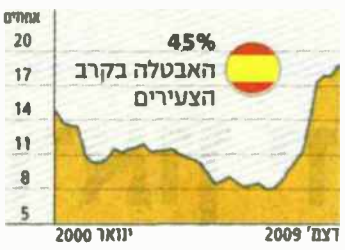

מפגינים מוחים נגד תוכנית הקיצוצים של הממשלה באקסטרמדורה השנה

צילום: אי.פי.איי

מריה אגילר סקו. "אצלנו לא התפתחה בועה"
צילום: אוראל כהן

amir.stockhammer@calcalist.co.il